

INSTRUKS TIL NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 8.12.2025

1 Innledning

Instruksen er fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 8. desember 2025 i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten § 3, og trer i kraft 1. januar 2026. Instruksen erstatter tidligere hovedinstruks for styringen av Norges geologiske undersøkelse fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 10.12.2020. Instruksen er sendt i kopi til Riksrevisjonen.

Styringen av Norges geologiske undersøkelse (heretter kalt NGU) generelt og økonomiforvaltningen spesielt skal følge reglementet for økonomistyring og bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt Reglementet) med de tilføyelser og presiseringer som framgår av denne instruksen.

Reglementet er overordnet denne instruksen. Ved bruk av instruksen må NGU derfor også forholde seg til alle punktene i Reglementet.

Formålet med instruksen er å beskrive myndighets- og ansvarsfordeling mellom departementet og virksomheten, og departementets overordnede og langsiktige forutsetninger for og krav til systemer, rutiner og styringsprosesser, ut over det som fremgår i Reglementet. Instruksen skal bygge opp under formålet med Reglementet og at formålet oppnås, og danne grunnlag for en tillitsbasert styringsdialog. Mer spesifikke krav gis i de årlige tildelingsbrevene fra departementet.

2 Nærings- og fiskeridepartementets styring av NGU

2.1 Departementets overordnede ansvar

Nærings- og fiskeridepartementet (heretter kalt NFD) har det overordnede administrative, budsjettmessige og faglige ansvaret for NGU. Dette innebærer at departementet fastsetter overordnede mål og rammer for NGU, mens NGU har et selvstendig ansvar for å innrette virksomheten på en måte som tilfredsstiller de mål og krav departementet stiller.

Departementet har ansvar for å følge opp NGUs virksomhet ut fra risiko, vesentlighet og egenart. Departementet følger i hovedsak opp NGU på systemnivå med mindre risiko, vesentlighet og egenart innenfor enkeltområder tilsier tettere oppfølging.

Departementet har ansvar for årlig å vurdere justeringer i mål og indikatorer for NGUs virksomhet. Arbeidet gjennomføres i samråd med NGU, og ses i sammenheng med NGUs resultater, slik de fremkommer av årsrapporten og annen relevant informasjon, i tillegg til behov fra departementet. Mål og indikatorer skal utdypes i tildelingsbrev.

2.2 NGUs samfunnsoppdrag, ledelse, ansvar og oppgaver

Samfunnsoppdrag

NGU skal bidra til økt verdiskaping¹ gjennom å fremskaffe, bearbeide og formidle kunnskap om Norges geologiske ressurser på land og i havområder. NGU skal dekke samfunnets behov for geologisk basiskunnskap, bl.a. for næringsutvikling.

¹ Med verdiskaping omfattes i denne sammenhengen også aktiviteter som gir samfunnsøkonomiske gevinster i videre forstand, herunder redusert risiko og økt sikkerhet og beredskap, bedre planlegging for bygging og infrastruktur, bedre beslutningsgrunnlag i naturforvaltning og klimaregnskap m.m.

Virksomhetens ledelse

Virksomheten ledes av en administrerende direktør i seks års åremål med mulighet til en gangs forlengelse. Direktøren utpekes av NFD.

Ansvar og oppgaver

NGU skal utøve myndighet etter følgende lover og forskrifter:

- Vannressursloven § 46 2. og 4. ledd og forskrift 19. november 1996 nr. 1066 om oppgaveplikt ved brønnboring og grunnvannsundersøkelser.
- Plan- og bygningsloven § 2-4 og forskrift 1. januar 2025 nr. 3181 om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger.

NGU skal være rådgiver for Kriseutvalget for atomberedskap etter strålevernloven § 16 og forskrift 23. august 2013 nr. 1023 om mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Statsforvalteren.

NGU er statens fagorgan for geologiske ressurser og geologisk kartlegging. NGU skal samle, bearbeide og formidle kunnskap om de fysiske, kjemiske og mineralogiske egenskapene til landets berggrunn, løsmasser og grunnvann.

NGU skal legge hovedvekt på brukernes behov for:

- Forskningsbasert geologisk rådgivning og informasjon
- Geologisk kartlegging av Norges land- og havområder
- Innsamling, forvaltning, utvikling og tilgjengeliggjøring av kunnskap, kart og data om geologiske ressurser, egenskaper og prosesser
- Anvendt forskning og metodeutvikling

Forskning er en integrert del av NGUs arbeid og leveranser, og forskning er en forutsetning for å levere rådgiving og kartlegging av god kvalitet og på et internasjonalt godt nivå på vegne av Norge. NGU er en del av det norske miljøet innenfor geologisk forskning og datainnsamling. NGU skal velge forskningsprosjekter som er relevante for samfunnsoppdraget.

Samarbeid og ansvarsavklaringer med andre statlige virksomheter

NGU skal samarbeide med relevante etater, som bl.a. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Direktoratet for romvirksomhet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Havforskningsinstituttet, Miljødirektoratet, Sokkeldirektoratet, Norsk polarinstitutt, Kartverket, Statens Vegvesen og BaneNor, for å skape og utnytte faglige og administrative synergieffekter. NGU skal samarbeide med andre virksomheter som driver med geologiske undersøkelser, innen tema av felles interesse og betydning, samt akademiske miljøer i Norge og internasjonalt for å utvikle samfunnsrelevant kunnskap om geologiske prosesser og norsk geologi. Nordiske og europeiske virksomheter som driver med geologiske undersøkelser er prioriterte samarbeidspartnere.

I NGUs samarbeidsavtaler med andre statlige virksomheter skal arbeidsoppgaver, forutsetninger og ansvarsavklaringer fremgå av avtalen. I den grad NGU er i kontakt med andre statlige virksomheter om saker som berører NFD, skal departementet informeres om dette. Om mulig skal slik informasjon gis på forhånd.

De deler av NGUs arbeidsprogram innenfor skredfarekartlegging som finansieres av Norges

vassdrags- og energidirektorat (NVE) fastsettes i dialog mellom NVE og NGU.

NGUs arbeidsprogram innenfor MAREANO-programmet fastsettes av programgruppen, i dialog med Kartverket, Havforskningsinstituttet og NGU.

Andre arbeidsoppgaver og prosjekter

For arbeidsoppgaver som er samfinansierte eller fullt ut eksternfinansierte, må det trekkes klare grenser overfor konsulentbransjen og andre kommersielle aktører. Forutsetningen for å gå inn i samfinansieringsprosjekter er at de produserer data som er relevante for NGUs nasjonale databaser. NGU er avhengig av god kontakt med mineralnæringen, både gjennom enkeltselskaper og bransjeorganisasjoner, men også her må det trekkes klare grenser for NGUs næringsrettede virksomhet.

NGU skal ikke engasjere seg i oppdragsvirksomhet i konkurranse med private firmaer. Bare i spesielle tilfeller hvor det ikke finnes kompetente private aktører i Norge, kan NGU gå inn og påta seg arbeid. Ved vurdering av oppdrag fra privat virksomhet, som ikke er underlagt noe lovhjemlet krav om anbud, skal NGU praktisere de samme retningslinjer og forsiktighetsregler som for oppdrag (anbud) i offentlig sektor. NGUs retningslinjer for finansiering av ulike typer prosjekter skal sørge for at etaten ikke påtar seg oppdrag som er i konkurranse med private firmaer.

2.3 Styringsdialogen

Styringsdialogen består av både styringsdokumenter og etatsstyringsmøter. Styringssignaler kan gis muntlig eller skriftlig, og skal som hovedregel dokumenteres.

Følgende dokumenter er sentrale i styringen:

- departementets instruks til NGU
- departementets årlige tildelingsbrev
- ev. supplerende tildelingsbrev
- virksomhetens årsrapport og årsregnskap
- virksomhetens øvrige rapporter i løpet av året
- departementets tilbakemelding på rapporteringen
- departementets referater fra etatsstyringsmøter.

Etatsstyringsmøtene er det formelle forum for styring og beslutning. Antall planlagte etatsstyringsmøter og alle rapporteringskrav skal framgå av tildelingsbrevet. Det skal skrives referat fra alle etatsstyringsmøtene.

NGU skal drøfte langsiktige og flerårige planer og virksomhetsstrategi med departementet. NGU skal orientere NFD om saker fra Riksrevisjonen som kan være av interesse for departementet.

2.4 Fagdialogen

I tillegg til styringsdialogen vil det være behov for å holde uformelle fagmøter mellom NFD og NGU. Antall årlige fagmøter vil variere ut fra aktuelle saker i løpet av året. Fagmøter skal normalt ha en dagsorden, og dersom det diskuteres saker av vesentlighet, skal det føres referat.

Dersom det på bakgrunn av dialogen i et fagmøte oppstår behov for å gi styringssignaler eller instruere NGU, skal dette gjøres i etterkant av møtet og innenfor den formelle styringslinjen.

3 Krav til NGUs interne styring

3.1 Direktørens ansvar og myndighet

Direktørens ansvar og myndighet fremgår av økonomiregelverket kapittel 2.2.

I tillegg har direktør ansvar for å utarbeide en samlet virksomhetsplan for NGU som operasjonaliserer mål, krav og oppdrag gitt i tildelingsbrev og gjennom styringssignaler i etatsstyringsmøter.

3.2 Krav til virksomhetens styring og kontroll

Direktøren har ansvar for at NGUs interne kontrollsystem sikrer måloppnåelse gjennom målrettet og effektiv drift, pålitelig økonomiforvaltning og overholdelse av lover og regler.

Den interne styringen skal være basert på:

- risikovurderinger: for å avdekke risikoer som kan ha konsekvenser for måloppnåelsen, og for å utforme risikoreduserende tiltak. Eksterne gjennomganger skal utføres ved større avvik.
- systemer: for å sikre implementering av risikoreduserende tiltak, og for oppfølging og kontroll gjennom hensiktsmessige retningslinjer, rutiner, fullmakter og arbeidsfordeling.
- informasjon og kommunikasjon: at virksomheten har tilgjengelige og tilfredsstillende informasjons- og kommunikasjonssystemer på alle nivåer for å styre virksomheten mot måloppnåelse.
- organisasjonskultur: bl.a. ansattes holdninger, styringsfilosofi, etiske verdier, organisering og utviklingsmuligheter.

NFD forutsetter at NGU registrerer og dokumenterer ressursbruk for virksomhetens tjenester og aktiviteter, og at NGU har et system som gir grunnlag for at departementet kan få tilfredsstillende dokumentasjon av resultatoppnåelse innenfor hele området til virksomheten.

NGU skal gjennomføre verdivurdering av data, ha god informasjonssikkerhet og sikker tilgang for eksterne brukere.

NGU skal holde seg innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer fastsatt av Stortinget. Overskridelser av utgiftsbevilgningen skal bare skje som følge av utgifter som vanskelig kan unngås og som NGU ikke med rimelighet kan forutse. Staten må påse at den senere inndekningen av slike overskridelser skjer i samsvar med Reglementet. Staten må også sørge for til enhver tid å ha alle nødvendige fullmakter fra departementet for å håndtere påregnelige avvik fra samlet utgifts- eller inntektsbevilgning.

4 Krav knyttet til føringer i bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 2.5 og 3.5

4.1 Styring og forvaltning av eierinteresser

Eventuelle erverv av aksjer, andre verdipapirer eller eiendom må tas opp med departementet på forhånd. Det må deretter gis særskilt bevilgning fra Stortinget til alle slike investeringer.

Det skal i så fall foreligge egne retningslinjer for NGUs forvaltning, som bl.a. inkluderer hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hvert enkelt selskap/foretak eller grupper av selskaper/foretak. Styring, oppfølging og kontroll skal tilpasses statens eierandel, selskapets egenart, risiko og vesentlighet.

4.2 Administrative standarder og systemer

Vi henviser til de til enhver tid gjeldende krav i statsforvaltningen.